

Lappeenrannan kaupunki
PL 11
53101 LAPPEENRANTA

Lausuntopyyntö 13.6.2024

**Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen lausunto kaavaluonnoksesta, asemakaava,
Konnunsuon aurinkovoimala, Lappeenranta**

Lausuntopyyntö

Lappeenrannan kaupunki pyytää Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (myöh. ELY-keskus) lausuntoa kaavan valmisteluaineistosta. ELY-keskus on antanut lausunnon kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta 11.6.2024. Aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu on pidetty 11.6.2024.

Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen liikenne ja infrastruktuuri -vastualueen lausunto

Maantie 14833 on päällystetty maantie, jonka keskimääräinen vuorokausiliikenne on n. 410 ajon/vrk, josta raskaita on noin 20 ajon/vrk. Maantiellä 14833 on voimassa nopeusrajoituksena 80 km/h yleisrajoitus. Pääsääntöisesti maantien ja kaava-alueen liittymien osalta on hyvät liittymänäkemat tien geometrian puolesta.

Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen liikenne ja infrastruktuuri -vastualue ei voi ottaa kyseisen rakennuspaikan eikä muunkaan asemakaava-alueen kuivatusvesiä valtion tieverkon sivuosiin ja kuivatusjärjestelmiin. Väylävirasto suhtautuu kielteisesti muilta alueilta johdettavien hulevesien sekä puhdistettujen jätevesien johtamiseen maanteiden ja rautateiden sivuosiin. Täten ELY-keskuksen hoito- ja ylläpitovastuulla olevan maantien kuivatusjärjestelmään ei saa johtaa minkäänlaisia hulevesiä, ellei asiaa ole ratkaistu jo lainvoimaisella tiesuunnitelmalla.

Kunta vastaa hulevesien hallinnan järjestämisestä asemakaava-alueella. Aluetta koskevassa asemakaavaselostuksessa on todettu mm. seuraavasti: "Valuma-alueen maaperä on hiekkamoreenia, karkeaa hietaa, silttiä ja saraturvetta, mutta suunnittelualueen sisällä hulevesien imeytys on kauttaaltaan mahdollista. Hulevesien imeytyksessä on huomioitava pohjaveden pilaantumisriski sekä määrällinen ja laadullinen hallinta.

Suunnittelualue rajautuu maantien 14833. Maantien 14833 suoja-alue on 20 metriä mitattuna maantien keskilinjasta, maantien suoja-alueelle ei saa sijoittaa aurinkopaneeleita, eikä muuttaa maanpinnan muotoja.

12.8.2024

Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen lausunto

Pintavedet

Kaavaluonnoksen selostuksen mukaan paneelikentän hulevedet on tarkoitus johtaa Soskuanjokeen. Joen ekologinen tila on tyydyttävä. Soskuanjoessa esiintyy myös lohikalojen luontaista lisääntymistä. Selostuksen mukaan kaivutöitä edellyttävien toimenpiteiden, kuten tierumpujen, muuntajien ja mahdollisten maakaapeliä asennuksista voi aiheutua hetkellisesti valumavesien kiintoaine- ja ravinnepitoisuuksien kasvua. Rakentamisvaiheen vaikutuksia alapuoliseen vesistöön on suunniteltu lievennettävän ajoittamalla rakentaminen etenkin kausikuivilla tulva-alueilla alivirtaama-aikaan, esimerkiksi talvikaudelle.

Turvetuotantoalueella vesiensuojelurakenteina käytössä olleet Kivisaaren laskeutusaltaat (ns. Vapon/Neovan allas ja kuusi pienempää allasta) jäävät selostuksen mukaan voimala-alueen ulkopuolelle kaavan MY-3-alueelle, mutta vesienjohtamissuunnitelman mukaan kaava-alueen vesiä johdettaisiin edelleen ainakin osittain niiden kautta. Altaat osaltaan tasaavat vesistöön johdettavan veden määrää ja laatua sekä rakennus-että toiminta-aikana. Kevättulvien arvioidaan nousevan osalle paneelikenttää rakentamisen jälkeenkin. Veden ajoittainen tulviminen alueelle voi aiheuttaa eroosiota etenkin turvepintaisilta alueilta. Voimala-alueelle on tarkoitus kylvää nurmea, joten jatkossa eroosio vähenisi kasvillisuuden sitoessa turvetta. Kaavaselostuksen mukaan kokonaisuudessaan asemakaavan toteuttaminen ei aiheuta merkittäviä muutoksia alueen vesienhallintaan, eikä sillä ole merkittäviä vaikutuksia pintavesiin.

Mikäli hankkeen edetessä nousee esiin tarve uudisojittaa tai perata vanhoja ojia, tulee vaikutukset sekä vesilainmukainen luvantarve arvioida. Soskuanjoessa ja osassa muita hankealueen uomia on ojitusyhteisöjä, ja mahdollisista muutoksista näihin uomiin tehdessä tulee kuulla ojitusyhteisöä. Jos aurinkopaneelikentältä johdetaan lisävesiä yhteisön uomaan, tulee hankevastaavan osallistua uoman kunnossapitoon ja tarvittaessa suurentaa uoma riittävän suureksi siten, että se pystyy vastaanottamaan lisävedet, mikäli vesimäärä sitä edellyttää. Hankkeen edetessä tulee tehdä yksityiskohtaisempi suunnitelma hulevesien määrän ja laadun hallinnasta, sekä johtamisesta, jotta hankkeen pintavesivaikutuksia pystytään ennakoimaan ja ehkäisemään.

Luontoarvot

Suunnittelualueen luontoarvot on selvitetty linnuston, liito-oravan ja kasvillisuuden osalta asianmukaisesti. Kaavan luontovaikutusten arviointi on näiltä osin asiantunteva ja perusteltu. Viitasammakon ja korentolajien osalta tehdyt selvitykset ovat yleispiirteisiä, eikä niiden pohjalta voi kattavasti arvioida kaavaratkaisun luontovaikutuksia.

Luontoselvitysten perusteella kaava-alueella on merkittäviä luontoarvoja, jotka vaikutustenarvioinnin perusteella mahdollisesti heikkenevät tai häviävät alueelta teollisen mittaluokan aurinkovoimalan rakentamisen seurauksena. Vaikutustenarvioinnin perusteella suurin riski merkittäville

12.8.2024

negatiivisille vaikutuksille kohdistuu alueen linnustoon. Konnunsuon alueella esiintyy säännöllisesti ryhmäsoitimella havaittu äärimmäisen uhanalainen lintulaji. Tämän lajin viime vuosien soidinalue on kaavaluonnoksessa merkitty kaavamerkinnällä MY-2, jonka kaavamääräys edellyttää alueen hoitoa lajin tunnettujen elinympäristövaatimusten mukaisena. Lajin säilymiseen alueella liittyy kuitenkin huomattavaa epävarmuutta, sillä lajin elinympäristövaatimuksista ja suhtautumisesta aurinkovoimala-alueeseen ei ole olemassa riittävästi tietoa. Kaavaselostuksessa esitetty äärimmäisen uhanalaista lajia koskeva huomio siitä, että "ei voida kuitenkaan varmuudella sanoa, onko [esitetty MY-2] alue riittävän laaja, jotta laji kelpuuttaa sen jatkossakin, ja säilyykö elinympäristö aurinkovoimalan rakentamisen jälkeen lajille sopivana", on perusteltu. Varovaisuusperiaatteen nojalla lajin säilyttämiseksi alueella MY-2-aluetta olisi perusteltua laajentaa esitetystä.

Aurinkovoimala hävittää tai heikentää myös alueen muun pesimälinnuston elinympäristöjä. Merkittävin heikennys kohdistuu keltavästäräkin elinedellytyksiin, kun noin puolet sen potentiaalisesta elinympäristöstä kaava-alueella katoaa tai heikentyy aurinkovoimalan rakentamisen takia. Konnunsuon alue on maakunnan tärkeimpiä keltavästäräkin pesimäalueita. Myös muiden pelto-, kosteikko- ja pensaikkolajien voidaan arvioida taantuvat alueella niiden elinympäristöjen hävitessä tai heiketessä. Pesimälinnuston lisäksi Konnunsuolla on merkitystä muutonaikaisen lepäily- ja ruokailualueena, mutta alueen läheisyyteen suunniteltu kosteikko ja alueen ympäristön pellot tarjoavat muutonaikaiselle lajistolle korvaavia ympäristöjä. Kuitenkin myös tältä osin riski negatiivisille luontovaikutuksille arvioidaan perustellusti kohtalaiseksi.

Kaava-alueelta on tehty runsaasti havaintoja viitasammakon kutuääntelystä, eli alueella sijaitsee viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Nämä alueet on rajattu laajasti luo-13-merkinnällä, joka kaavaselostuksen mukaan sisältää ojien ja kosteikkojen lisäksi niiden väliin jääviä laajoja kuivempia tai kausiluontoisesti tulvivia alueita, joita on mahdollista käyttää aiheuttamatta haittaa suojelluille lajeille. Edelleen kaavaselostuksen mukaan EN-2-alueiden luo-13-alueille voidaan sijoittaa aurinkovoimalan rakenteita rakennusluvan yhteydessä laadittavassa miljöosuunnitelmassa esitetyllä tavalla. Kaavaselostuksen mukaan miljöosuunnitelmassa tarkennetaan muun muassa ympäristösuunnitelmassa esitettyjen ratkaisujen teknistä toteutusta ja käytettäviä rakenneratkaisuja, esimerkiksi sitä miten luo-alueet ja aurinkovoimalan rakenteet sovitetaan toisiinsa. ELY-keskus toteaa, että viitasammakon elinympäristön ja aurinkovoimalan yhteensovittamisessa lähtökohtana tulee olla, että viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkoja ei heikennetä tai hävitetä luonnonsuojelulain (9/2023, LSL) 78 §:n vastaisesti.

ELY-keskus katsoo, että esitetyn aineiston perusteella viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkojen huomioimiseen liittyy avoimia kysymyksiä ja ristiriitaisuuksia. Esimerkiksi kaavaselostuksen mukaan "aurinkopaneelien pystyttäminen alueelle voi vähentää viitasammakoille sopivien elinympäristöjen pinta-alaa, mutta koska aluetta ei ole tarvetta

12.8.2024

kuivattaa, viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkojen voidaan olettaa *pääsääntöisesti* säilyvän.” Kaavaselostuksen seuraavassa kappaleessa puolestaan todetaan, että ”kaavan ei arvioida aiheuttavan viitasammakon lisääntymis- tai levähdyspaikkojen hävittämistä eikä heikentämistä.” Luontovaikutusten yhteenvetotaulukossa taas esitetään, että kaavan vaikutus viitasammakkoon on vähäisen negatiivinen, koska lajille lisääntymispaikoiksi sopivia tulvalammikoita häviää aurinkovoimala-alueelta. Edellä mainitut kirjaukset viittaavat siihen, että kaavan mahdollistaman maankäytön vaikutusta viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikoille ei nyt olemassa olevien tietojen perusteella voi vielä luotettavasti arvioida. Asiaa ei selkeytä asemakaavaselostuksen liitteenä oleva ympäristöselvityskään, jossa ilman tarkempia tietoja esitetään, että alueelta tullaan tukkimaan vanhoja sarkaojia.

Asemakaavaselostuksen mukaan kaavan ei arvioida aiheuttavan korentolajien lisääntymis- tai levähdyspaikkojen hävittämistä eikä heikentämistä. Toisaalta taas selostuksessa todetaan, että ”on mahdollista, että sudenkorentojen lisääntymispaikkoja on myös muualla [kun yleispiirteisessä sudenkorentoselvityksessä havaituilla paikoilla] kaava-alueen lammikoissa ja ojissa.” Toisin sanoen, samoin kuin viitasammakon kohdalla, kaavan osoittaman maankäytön vaikutuksia eri korentolajeihin ei voida luotettavasti ja yksiselitteisesti arvioida.

ELY-keskus kiinnittää huomiota myös luo-10- ja luo-13-alueiden erilaisiin kaavamääräyksiin. Molemmilla merkinnöillä osoitetaan alueella sijaitsevien Euroopan unionin tiukkaa suojelua edellyttävien eliölajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojelu, joten kirjausten olisi syytä olla tältä osin yhtenevät. Käytännössä luo-13-merkinnän kaavamääräystä tulee tarkentaa niin, että siitä selviää alueella olevan viitasammakon ja Euroopan unionin tiukkaa suojelua edellyttävien korentolajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja, joita ei saa luonnonsuojelulain 78 §:n perusteella hävittää tai heikentää. Tämän turvaamiseksi määräystä on perusteltua myös tarkentaa yksityiskohtaisemmaksi luo-10-merkinnän mukaisesti.

Liito-oravan osalta asemakaava-alueelle sijoittuu vain pieni osa Kotasaaren elinpiiristä. Tämä sijoittuu kaavan suojaviheralueelle ja on huomioitu asianmukaisesti luo-10-merkinnällä. Liito-oravan kulkuyhteydet kaava-alueella sijoittuvat niin ikään suojaviheralueille, jonka kaavamääräys huomioi lajin liikkumisedellytykset alueella.

Asemakaava-alueelle ei sijoitu luonnonsuojelualueita, eikä kaavan toteuttamisella perustellusti arvioida olevan sen lähiympäristön suojelualueisiin sellaisia kielteisiä vaikutuksia, että ne vaarantaisivat niiden suojelun perusteena olevien luontoarvojen säilymisen. Myöskään asemakaava-alueen läheisyydessä sijaitsevalle Kivisaaren lehtokorven Natura 2000 -alueelle (FI0407006) ei kohdistu merkittäviä vaikutuksia. Kaava-alueella ei ole vesilain tai luonnonsuojelulain suojelemaa luontotyyppejä, metsälain mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristöjä, eikä silmälläpidettäviä tai uhanalaisia luontotyyppejä.

12.8.2024

Asemakaavaselostuksessa viitataan vanhan luonnonsuojelulain (1096/1996) pykälään ainakin sivulla 15 ja 16. Sivulla 40 viitataan EN-2-alueella sijaitseviin luo-10-alueisiin, kun tarkoitus olisi ilmeisesti viitata luo-13-alueisiin.

Johtopäätökset

Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999, MRL) 9 §:n 1 momentin mukaan *kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitettäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus.*

Samaisen pykälän 2 momentin mukaan *kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.*

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen (895/1999) 1 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan *maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 9 §:ssä tarkoitettuja kaavan vaikutuksia selvitettäessä otetaan huomioon aikaisemmin tehdyt selvitykset sekä muut selvitysten tarpeellisuuteen vaikuttavat seikat. Selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset:*

3) kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin;

Maankäyttö- ja rakennuslain 54 §:n 2 momentin mukaan *asemakaava on laadittava siten, että luodaan edellytykset terveelliselle, turvalliselle ja viihtyisälle elinympäristölle, palvelujen alueelliselle saatavuudelle ja liikenteen järjestämiselle. Rakennettua ympäristöä ja luonnonympäristöä tulee vaalia eikä niihin liittyviä erityisiä arvoja saa hävittää. Kaavoitettavalla alueella tai sen lähiympäristössä on oltava riittävästi puistoja tai muita lähivirkistykseen soveltuvia alueita.*

Viitaten edellä mainittuihin, vaikutusten arvioimiseksi laadittavien selvityksien riittävyyttä koskeviin lainkohtiin sekä edellä kohdassa luontoarvot esitettyyn, ELY-keskus toteaa, että selvitysten riittävyyden arviointi on tapauskohtaista ja siihen ei ole löydettävissä mitään yleistä sääntöä. Myöskään eri kaavatyyppejen osalta ei ole erikseen säädetty selvitysten riittävyydestä. Lähtökohtaisesti kunta arvioi itse selvitysten riittävyyttä ja valtion viranomainen esittää kaavaan liittyvän MRL 66 §:n mukaisen viranomaisneuvottelun yhteydessä käsityksensä kaavan selvitystarpeista.¹

Kaavahankkeen aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu on pidetty 11.6.2024. Viranomaisneuvottelussa ELY-keskuksen biologi on esittänyt huomion

¹ Ekroos, Ari – Majamaa, Vesa, Maankäyttö- ja rakennuslaki 4. uudistettu laitos, Edita publishing 2018, s. 44–45.

12.8.2024

selvityksien tarkkuustasoon liittyen. ELY-keskus on myös todennut, että käytettävissä olevat, yleiskaavahanketta varten laaditut, selvitykset ovat normaalia yleiskaavatasoa tarkemmat.

ELY-keskus on tutustunut kaavaa varten laadittuihin selvityksiin ja ne ovat pääasiassa riittävät. Kuitenkin edellä kohdassa *luontoarvot* on tuotu esiin, että viitasammakon ja suojeltujen korentolajien osalta selvitykset jättävät epävarmuustekijöitä kaavan tosiasiallisten vaikutusten arvioimiseen. Viitasammakko sekä eräät sudenkorentolajit ovat Euroopan unionin tiukkaa suojelua edellyttäviä lajeja (luontodirektiivi liite IV a). Luonnonsuojelulain 78 §:n 2 momentin mukaan näiden eliölajien yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja ei saa hävittää eikä heikentää.

Maankäyttö- ja rakennuslain 54 §:n 2 momentissa säädettyjen sisältövaatimusten mukaan asemakaava-alueella luonnonympäristöä tulee vaalia ja siihen liittyviä erityisiä arvoja ei saa hävittää. Valmisteluvaiheen kaavaratkaisu ei täytä kyseisestä sisältövaatimusta nimenomaisesti viitasammakon ja korentolajien suojelun huomioon ottamisen osalta. Kuitenkin kun otetaan huomioon kyseisten lajien elinympäristövaatimukset ja kaavalla osoitettavan EN-2 alueen laajuus, voidaan ELY-keskuksen tulkinnan mukaan luonnonarvoja koskeva sisältövaatimus täyttää riittävän yksiselitteisellä, kaavamääräykseksi asetettavalla selvitysvelvollisuudella koskien EN-2 ja MY-3-alueita. ELY-keskus esittää, että kaavaan on asetettava selkeä määräys siitä, että ennen alueen rakennus- tai rakentamislupien² käsittelyä tulee tehdä yksityiskohtainen viitasammakko- ja korentoselvitys EN-2 ja MY-3-alueilla, jossa selvitetään lajien kaikki lisääntymis- ja levähdyspaikat ottaen huomioon lajien elinkierron eri vaiheet.

Lisäksi ELY-keskus esittää, että kyseisillä alueilla kaavamääräyksiin lisätään velvoite pyytää lausunto valtion luonnonsuojelulain valvontaviranomaiselta alueelle kohdistuvien lupahakemusten osalta.

Muita kaavaa varten laadittuja selvityksiä voidaan pitää riittävinä kaavan merkittävien vaikutusten arvioimiseksi.

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt alueidenkäytön asiantuntija Mikko Manninen ja ratkaissut alueidenkäyttöpäällikkö Pertti Perttola.

Jakelu

Lappeenrannan kaupunki

Tiedoksi

Etelä-Karjalan liitto/Topi Suomalainen
Lappeenrannan seudun ympäristötoimi
Etelä-Karjalan museo

² Uusi rakentamislaki (751/2023) voimaan 1.1.2025. Rakennuslupa on jatkossa rakentamislupa.

Tämä asiakirja KASELY/953/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KASELY/953/2024 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Perttola Pertti 12.08.2024 15:37
Esittelijä Manninen Mikko 12.08.2024 15:36